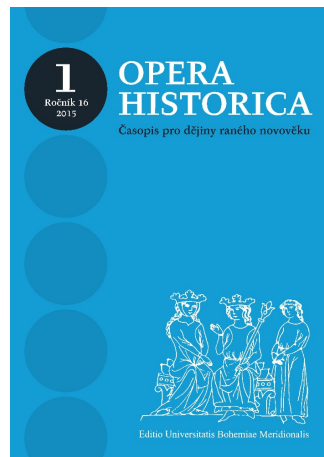

Zitierhinweis

Smíšek, Rostislav: Rezension über: Giulio Merlani, Papato e politica internazionale nel Seicento. Il nunzio Francesco Buonvisi alla corte di Leopoldo I d'Asburgo imperatore e re d'Ungheria, Budapest ; Roma: Gondolat, 2023, in: Opera Historica, 25 (2024), 1, S. 135-136, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/80bbfa651dca483f8ab685df2cff5eb>

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Giulio MERLANI, Papato e politica internazionale nel Seicento. Il nunzio Francesco Buonvisi alla corte di Leopoldo I d'Asburgo imperatore e re d'Ungheria, Budapest-Roma, Istituto di Ricerca Vilmos Fraknói – Istituto Gyula Moravcsik 2023 (= Collectanea Vaticana Hungariae, Classis I, vol. 22), 279 s., ISBN 978-963-416-370-1.

Reflexe politické činnosti apoštolských nunciů v jednotlivých částech světa představuje od zpřístupnění vatikánských archivů širší odborné veřejnosti. Lvem XIII. roku 1883 nedílnou součástí historických výzkumů. Uvedená skutečnost se týká také osobnosti pozdějšího kardinála katolické církve Francesca Buonvisiho (1626–1700), původem z italské Luccy, který v letech 1670–1689 postupně působil jako diplomatický zástupce papeže v Kolíně nad Rýnem, Varšavě a Vídni. Ne náhodou mu dosavadní historická věda věnovala prostřednictvím několika biografí a edic jeho korespondence nemalou pozornost. Životními osudy zmiňovaného duchovního se rovněž zabývá recenzovaná monografie, jež původně vznikla jako disertační práce na Università degli Studi della Tuscia v italském Viterbu v roce 2020. Giulio Merlani vystavěl své pojednání na širokém pramenném výzkumu ve vatikánských archivech a knihovnách. Stranou pozornosti neponechal ani dílčí písemnosti uložené v Benátkách, Luce, Paříži a Krakově.

Čtyřem obsáhlým a chronologicky pojatým tematickým blokům předchází pětistránková, značně povrchní úvodní

stať, v níž autor shrnul dosavadní bádání, komentoval dochovanou pramennou základnu a naznačil vlastní metodologická východiska. Následují pasáže s veskrze popisným a tradičně pojatým politickým životopisem Francesca Buonvisiho a nástinem vývoje vzájemných vztahů mezi papežským státem a habsburskou monarchií od uzavření vestfálského míru do počátku devadesátých let 17. století, včetně politického, náboženského a kulturního vývoje středoevropského soustátí v období vlády Leopolda I. Stranou pozornosti Merlani neponechal ani osobnost samotného císaře, jeho záliby a osobní život, stejně jako strukturu vídeňského dvora a jednotlivá grémia, která se podílela na řízení mnohonárodnostního státu.

Jádro práce tvoří poslední dvě kapitoly. V nich se autor pokusil především na půdorysu relací a korespondence Francesca Buonvisiho s papežskou kurií a jejími jednotlivými příslušníky zmapovat činnost papežského nuncia během jeho vídeňské ambasády. Stránky vzájemných listů hustě plnily informace o vztahu podunajské monarchie v čele s Leopoldem I. k jednotlivým evropským zemím i dění uvnitř středoevropského soustátí, zejména v Království uherském. Mnohem větší prostor však věnoval reflexi událostí, které rytmizovaly mezinárodní politické dění ve sledovaném období. Na prvním místě je třeba zmínit mírová jednání v nizozemském Nijmegenu v letech 1678–1679, dále povstání sicilského přístavního města Messina proti španělské nadvládě v letech 1674–1678 a s tím spojený komplikovaný vztah mezi Královstvím španělským a Benátkami,

úmrtí papeže Klementa X. (1590-1676), volbu a nástup Inocence XI. (1611-1689), záměr nové hlavy katolické církve vy-psat křížovou výpravu proti Turkům, pro niž se apoštolský nuncius snažil získat Leopolda I. i panovníky dalších evropských zemí, a v neposlední řadě také snahu Svatého otce o ekumenické sblížení s Velkoknížectvím moskevským, katolické a pravoslavné církve a o vytvoření vojenské koalice namířené proti Osmanské říši.

K silným stránkám práce patří skutečnost, že se autor v heuristické fázi svých výzkumů neomezil pouze na relace Francesca Buonvisiho adresované papežskému stolci, ale zevrubně se seznámil s písemnostmi dalších osob, s nimiž vlivný duchovní udržoval čilý styk. Díky tomu se mu podařilo částečně rozkrýt rozsáhlou komunikační síť apoštolského nuncia zasahující do mnoha koutů Evropy. Rovněž výmluvně ukázal, že při prosazování politiky Svatého stolce Buonvisi úzce spolupracoval se zástupci papeže v dalších evropských metropolích, zejména v Benátkách, Kolíně nad Rýnem, Madridu, Paříži a Varšavě. Prostřednictvím spěšných kurýrů si vyměňovali mnohdy tajné informace a koordinovali společný postup při řešení rozličných mezinárodně politických otázek.

Nedílnou součástí práce rovněž tvoří leckdy zajímavá reflexe (ne)každodenního života papežského nuncia u císařského dvora ve Vídni, pravidelný styk s příslušníky vládnoucí rodiny, zejména s Leopoldem I., k jehož důvěrným rádcům Francesco Buonvisi údajně patřil, rozličná zákulisní jednání s vlivnými dvořany a představiteli poradních grémií panovníka (tajná rada,

tajná konference, dvorská válečná rada) a centrálních správních orgánů habsburské monarchie. V těchto pasážích recenzované publikace však lze spatřovat určitý problém. Jestliže se autor pokusil postihnout všední život a politickou činnost Francesca Buonvisiho v metropoli habsburského soustátí, bylo by vhodné alespoň částečně pracovat s archiváliemi uloženými ve vídeňských archivech a knihovnách, případně s edicemi písemností těch osobností, které dlouhodobě pobývaly u císařského dvora a zevrubně komentovaly zdejší dění. To však autor neučinil. Svůj výklad naopak založil až na ojedinělé výjimky na pramenech italské provenience.

Stejné konstatování se týká také práce se sekundární literaturou. Publikace výmluvně naznačuje, že reflexe badatelských výsledků historiků z „nerománského“ světa je v italském dějepisectví mizivá. Pokud autor pracuje kupříkladu s německy psanou odbornou literaturou, většinou jde o starší publikace, aniž by zohlednil dosažené vědecké výsledky středoevropské historiografie v posledních třech desetiletích. Přes všechny výše zmíněné nedostatky je recenzovaná publikace vítaným a v některých ohledech neotřelým pokusem o pohled na činnost apoštolských nunciů předmoderní doby.

Rostislav Smíšek

Jonathan SINGERTON, *The American Revolution and the Habsburg Monarchy*, Charlottesville, University of Virginia Press 2021, 390 s., ISBN 978-0-81394-823-2.